

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

<p>Prețul Abonamentului :</p> <p>Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr. pe $\frac{1}{2}$ an . 2 „ 50 „ „ România și străinătate pe an . 14 franci „ „ „ „ pe $\frac{1}{2}$ an 7 „</p>	<p>Prețul inserțiunilor :</p> <p>Pentru publicațiunilor oficioase, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Corespondințele sânt a se adresa redacțiunei „FÓIA DIECESANĂ“; érá hanií de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.</p>
--	--	---

Lecciónes practice din Istoria naturală.

Rața.

Pruncilor! V'am spus în oara trecută că fiesce care se privească bine și cu deamăruntul la o rața ca să mi-o poată descrie.

Să vedem acum care scie mai bine.

De ce mărimc e rața? — Rața e de mărimca găinii. Bine.

Cum e capul la rața? — Capul la rața e mic.

Cu ce seamănă capul ei? — Capul ei seamănă cu un ou.

Vedeți: pentru-că capul la rața seamănă cu un ou, noi zicem că capul are forma oului.

Ce formă are dară capul râtei? — Capul râtei are forma oului.

Ce are rața la cap? — Rața are la cap doi ochi rotunzi.

Cum sânt ochii, mici sau mari? — Ochii sânt mari și stau de o parte și de alta a capului. Bine.

Acum băgați seama: — rața are la cap și doaué urechi, adecă doaué găuricele mici, dar nu se véd bine pentru-că sânt ascunse în pene.

Cum sânt urechile? — Urechile sânt nesce găuri mici ascunse în pene.

Ce mai are rața la cap? — Rața mai are la cap și un cioc.

Cum e ciocul la rața: — Ciocul la rața e lung și lat.

Ce culoare are ciocul? — Ciocul arc culoare roșie galbenă.

Cum e ciocul la rața? moale sau tare? — Ciocul la rața e tare.

Bine, ciocul la rața e tare și cu deosebire la vârș e tare ca osul, pentru-ca să poată rupe earbă.

Pentru ce e ciocul mai tare la vârș? — Ciocul e mai tare la vârș pentru-ca să poată rupe carbă.

Cu ce se mai nutresce rața afară de earbă?
 — Rața afară de earbă se mai nutresce și cu boabe de cucuruz.

Băgați seama: Rața are pe marginea ciocului nesce crestături ca dinții, cu acelea rupe earbă, frunze și alte celea și le mănâncă.

Ce are rața pe marginea ciocului? — Rața are pe marginea ciocului nisce crestături ca dinții.

Ce face rața cu crestăturile acelea? — Rața cu crestăturile acelea rupe earbă, frunze și le mănâncă.

Cum e grumazul la rața? — Grumazul la rața e lung și puțin încovăiat.

Cum e trunchiul? — Trunchiul e gros și greoiu.

Cu ce e acoperit trunchiul și tot corpul râtei?

— Trunchiul și tot corpul râtei e acoperit cu pene.

Să zică aceasta unul, și mai unul.

Ce culoare au penele? — Penele au culoare albă.

Numai pot fi și altcum penele? — Ba da! penele mai pot fi și sure, pestrițe, negre etc.

Vedeți: pentru-că unele râte au pene albe, altele sure, altele pestrițe etc. noi zicem că rața are culoare felurită.

Ce culoare are dară rața? — Rața are culoare felurită.

Ce mai are rața la corp? — Rața mai are la corp și doué aripí și o coadă. Bine.

Cum sânt aripile și coada, lungi sau scurte? — Aripile și coada sânt scurte.

Poate rața sbura? — Rața poate sbura însă nu departe. Așa e.

Băgați seama: Rața are deasupra cozií pre partea din dèrept a spatelor o ghindulă, în carea se află un fel de grăsimc, cu carea își unge penele ca să nu se prindă apa de ele.

Ce are rața deasupra pe coadă pre partea din dèrept a spatelor? — Rața pre partea din dèrept a spatelor deasupra de coadă arc o ghindulă.

Ce se află în acea ghindulă? În acea ghindulă se află un felu de grăsime cu care își unge penele.

Pentru ce își unge rața penele? — Rața își unge penele pentru ca să nu se prindă apa de ele.

Ce mai are rața la corp? — Rața mai are la corp și două picioare. Bine.

Cum sunt picioarele, lungi sau scurte? — Picioarele sunt scurte.

Băgați seama: Picioarele sunt scurte, sunt de parte unul de altul și mai mult îndrept spre coadă, de aceea rața merge încet și legănându-se în dreapta și în stânga.

Cum merge rața? — Rața merge încet și legănându-se în dreapta și în stânga.

Pentru ce? — Pentru-că are picioare scurte, departe unul de altul și mai mult spre coadă.

Câte degete are rața la un picior? Rața are la un picior câte 4 degete, trei îndreptate înainte și unul îndrept.

Ce are rața întră degetele picioarelor? — Rața are întră degetele picioarelor o peliță. Bine.

Ce culoare au picioarele și pelița aceea? — Picioarele și pelița aceea au culoare galbănă roșie.

Ce au mai fost la rața de culoare galbănă roșie? — De coloră galbănă roșie au mai fost și ciocul răței. Bine.

Să vedem acum care ar sci să-mi spună, pentru-ce are rața pelița aceea întră degetele picioarelor?

— Rața are pelița aceea pentru ca să poată inota.

Foarte bine: Vedeți, rața are între degete o peliță ca să poată inota, de aceea rața se numește notătoare.

Cum se numește rața? — *Rața se numește notătoare.*

Pentru-ce? — Pentru-că ea inoată. Bine.

Cum se numesc rața? încă odată; și mai odată; să zică aceasta școlarii din scăunua întâia, din a treia, cu toții. Bine.

Care dintră voi a văzut tăindu-se rățe?

Ce curge din grumazul răței când o tăem? — Din grumazul răței când o tăem curge sânge. Așa e.

Cum e sângele? — Sângele e roșu.

Care a pipăit vr'odată sânge de rața deloc când s'au tăiat?

Cum mai e dară sângele la rața? — Sângele la rața e și cald.

Așadară ce sânge are rața? — *Rața are sânge roșu și cald.*

Să mai zică aceasta unul, încă unul, să zică școlarii din scăunua a doua, să zică toți școlarii.

Care a mâncat vr'odată un țîmp de rața.

După ce ai mâncat carnea de pre țîmp ce a rămas? — A rămas osul. Așa e.

Ce are rața în corpul ei? — Rața în corpul ei are oase.

Băgați seama: noi zicem că rața are încheeturi de oasă.

Ce are așadară rața în corpul ei? — *Rața are în corpul ei încheeturi de oasă.* Bine. Să zică aceasta încă unul, să zică școlarii din scăunua din urmă, să zică toți școlarii.

Băgați seama: Rața ouă foarte multe ouă, mai multe decât cea mai bună găină; mamele voastre pun apoi câte-va ouă (15—18) sub o rață, ca să le clociască și să scoată pui din ele. Dar rățele nu prea clocesc bine, de aceea pun găini ca să clocească ouăle de rața. Puișorii eșiți din ouă la început au pene moi și galbine, cari se numesc fulgi. Ei cresc încet și trebuie bine nutriți și să aibă apă la îndemână.

Prin ce se sporesce dară rața? — *Rața se sporesce prin ouă.*

Cu ce am zis că e acoperit corpul la rața? — Corpul la rața e acoperit cu pene.

Băgați seama: pentru-că rața are corp acoperit cu pene, depune ouă și scoate pui din ele, se numește pasere.

Ce e dară rața? — *Rața e pasere.*

Pentru-ce? — *Pentru-că are corp acoperit cu pene, depune ouă și scoate pui din ele.* Să zică aceasta încă unul, și mai unul, să zică școlarii din scăunua din urmă, să zică toți școlarii.

Unde locuiesc rața? — Rața locuiesc pelângă casele oamenilor.

Cum am zis noi că se chiamă animalele acelea, cari locuiesc pelângă casele oamenilor? — Animalele acelea, cari locuiesc pelângă casele oamenilor, se chiamă animale de casă sau animale domestice.

Ce pasere e dară rața? — Rața e pasere de casă s'au domestică. Bine.

Ce folos avem dela rața? — Dela rața avem carnea, ouăle, puii și penele.

Ce fac oamenii din penele răței? — Oamenii din penele răței fac perini.

Ce fac oamenii cu carnea și cu ouăle răței? — Oamenii mănâncă carnea și ouăle răței.

Place-vă vouă carnea și ouăle de rața?

Acum care ar sci cum se chiamă bărbătușul răței? — Bărbătușul răței se numește rățoniu. Așa e.

Băgați seama: rățoniul e ceva mai mare, are pene mai lucitoare, cu deosebire în aripi are nisce pene frumoase ca oglinzile și în vârful cozii are nisce pene încârligate în sus numite cocori. Acești cocori îi poartă feciorii în pălării ca nisce flori frumoase. Glasul rățoniului nu este așa de puternic ca al răței, el e un „mac“ „mac“ profund.

Cum e rățoniul? Cum sunt penele lui? Ce are în vârful cozii?

Băgați seama: sunt și rățe sălbatice, acelea însă pot sbura, nu ca cele domestice.

Repetițiune generală.

Acum pentru-că ați fost băgători de seamă vă voiu spune și o poezie.

Vulpea și rățele*).

Mac, mac, mac, mac, mac,
Ce poftesci, ce poftesci?
Strigă rața câtră vulpe,
Cine ești, ce poftesci?
Sunt o bună soră
Vin să facem horă
Însă cum să fac
Căci nu pot pe lac.

Mac, mac, mac, mac, mac,
Nu glumesci, nu glumesci,
Toate rățele o 'ntreabă,
Ne cunoscî? ne iubescî?
Cum nu, vaî de mine!
Ne cunoaştem bine
Ş'aşî vrea să vorbim
Şi să ne rudim.

Mac, mac, mac, mac, mac,
Un răţoniu mai codat
Luă cuvântul cu grăbire
Şi vorbi înfocat,
Zicînd priviţi bine,
C'are ghiere fine
Şi colţi ascuţiţi
De ea vă feriţi!

Mac, mac, mac, mac, mac,
Bine zici, bine zici,
Rățele strigau răstite,
Fugi d'aici, fugi d'aici!!
Iar vulpea şireată,
Cu guşa uscată
Trist a mai plecat
După alt vînat.

George Cătană,
învăţătoriu.

I g i e n ă .

(Urmare şi fine).

Profilaxia.

Profilaxia însemnează modul cum poate cineva preveni boala, adică a o înlătura.

Pentru a combate (înlătura) la o familie cu dispoziţiunii la tuberculosă desvoltarea acestei boale, trebuie să fim cu mare băgare de seamă asupra copiilor dela nascerea lor şi chiar asupra femeii în timpul sarcinei. Trebuie a consilia pe asemenea femei, ca se aibă în timpul sarcinei o îngrijire deosebită, a nu-şi nutri singură copilul ci a-l da la o doică sănătoasă. Abusurile la plăcerile sexuale fiind de mare importanţă pentru acei care sunt predispuşi la tuberculosă, asemenea persoane trebuie a nu

* Accastă pocsie o pot învăţa copii să o şi cânte, căci se află textul ei tipărit cu note în cartea Dnui George I. Murgu „Metoda pentru uşoara învăţatură a cântului“ Bucuresci. — De unde am scris-o şi eu.

se căsătorii într'o vîrstă prea fragedă, căci pe lângă că dau nascere unor fiinţe nenorocite, apoi şi ei îşi scurtează mai repede restul zilelor ce mai au a le trăi.

Cei care predispun la tuberculosă sînt mai cu seamă persoanele de o constituţie slabă, la care pieptul este puţin desvoltat, lung şi îngust. Aşa dar o asemenea persoană, trebuie să se spele în toate dimineţile peste tot corpul cu apă rece, vara şi earna neîntrerupt; prin aceasta se produce pofta de mîncare, sângele circulează mai bine şi corpul devine întărit contra recelei. După spălarea cu apă rece trebuie ca persoana aceea să stea o jumătate de oară bine învelită în pat (Un ligan cu apă rece, un burete şi un cearsaf (lepedeu) uscat sînt suficiente pentru a face această operaţie în ori-ce timp). Asemenea trebuie ca persoanele să se preumbe în aer curat, fiind-că aceasta este de un mare folos chiar şi pentru sănătos. Persoanele ce au o viaţă sedentară (adecă cei ce au o viaţă tot şezînd), trebuie să facă gimnastică şi să se preumbe în aer curat.

Îmbrăcămîntea persoanelor slabe trebuie să fie potrivită cu timpul, nici prea uşoară nici prea caldă, căci îmbrăcămîntea caldă slăbeşte pe om prin căldură şi năduşea cea mare şi-l face prea accesibil de receală. Trebuie să se înveţe cu încetul a purta o îmbrăcămîntă uşoară.

O persoană slabă trebuie să mînce carne friptă, ouă, lapte, etc. Mîncările grase, dacă se pot mistui bine, sînt folositoare, căci au influinţă mare asupra respiraţiunii, şi când se iau în cantitate mai mare fac pe oameni mai graşi şi mai rezistenţi contra tuberculoşei. Vinul şi berea luate în cantităţi moderate sînt trebuincioase pentru înlesnirea digestiunii (mistuirei). Rachiul (vinarsul), rumul, chiar vinul şi berea şi ori-ce alte spirituoase luate pe stomachul gol şi fără mîncare, slăbesc foarte mult corpul.

Acriturile sînt foarte vătămătoare sănătăţii.

Digestiunea (mistuirea) se face în trei oare, de aceea să nu mîncăm mai des ca la 3 oare. Obiceful de a mîncă de 3 ori pe zi, adică dimineaţa, la prînz şi seara este foarte bun; dar este de observat, ca persoanele slabe să mînce mîncări nutritoare, cafeaua cu lapte dimineaţa nu este destul de nutritoare, de aceea trebuie să se pună în cafea unul sau mai multe ouă, (ouele cum sînt crude să se bată întăun păhar şi să se pună în cafeaua cu lapte).

Regimul sau mîncarea ce trebuie să i se dea bolnavulului trebuie să fie compusă din: carne de vacă (muşchiu) sau berbece, ouă proaspete, lapte, cafea, vin de quinquina (după mîncare câte un mic păharuţ), sirup de coacăze (rozincine) în timpul zilei cu apă, ape gazoase cu vin bun vechiu în timpul zilei.

O precauţiune bună contra propagării tuberculoşei este următoarea instrucţiune luată de Consiliul de Salubritate din Franca în anul 1886:

„Este știut, că agentul cel mai activ de transmitere al tuberculozei este în spute (scuipatul cu flegmă dat afară de oficioși). Acestea nu trebuiesc aruncate afară sau pe vesminte, unde în urmă se transformă în pulbere (prav) periculos. Deci se recomandă bolnavilor de a scuipa în vase (scuipători), conținând răzătură de lemn sau nășip și în urmă a pune una sau două linguri de păcură peste ele. Aceste vase vor fi golite cel puțin de două ori pe zi și spălate cu apă caldă; când se vor goli vasele, conținutul lor (adecă scuipatul cu totul) se va arunca în foc pentru a se ard. În caz când se va închiria o cameră mobilată, și carea a fost ocupată mult timp de un oficios, este necesariu d'a se desinfecă camera cu sulf (pucioasă); vestimintele nu se vor întrebuița până ce nu vor fi spălate cu leșie și ținute într'o baie de vaporii.“

Tratamentul. Tratamentul tuberculozei este foarte vast; de aceea aci vom da numai o parte din medicamentele ce se pot procura dela farmacie fără rețeta medicului; căci noi aci am tratat tuberculoza numai din punctul de vedere igienic și practic, adecă a înlesni mijloacele, cum trebuie cineva a se păzi contra acestui flagel și cum trebuie a-și forma tratamentul în cazuri, când este cineva în locuri unde nu este medic.

Tratamentul constă în două metode: întâiu prin metoda medicală și al doilea prin reguli igienice.

1. Tratamentul medical. După cum am spus la începutul acestei lucrări, tuberculoza trece prin trei perioade sau trei grade diferite.

Așa dar în primul grad, adecă la începutul boalei, trebuie a se lua *untură albă de ficat de morun*, câte 4, 6 sau 8 linguri pe zi pentru oamenii mari și 3—4 lingurițe pentru copii; contra slăbiciunii se va lua *ferul dyalisat 20 grame*, câte 15 picături în puțin vin în timpul mesei, la dejun și seara.

Untura de pește pentru a putea fi luată mai cu înlesnire, trebuie a se pune în niște capsule gelatinoase de 5—7 grame una; seau a se amesteca cu *kirs* sau *rachiu* (vinars), și a se lua 6—8 capsule pe zi.

Se va lua untură de pește asoțiată cu creozot după formula următoare:

Creozot 1 gram, apă distilată de mentă 50 grame și oleu de morun 200 grame; Toate acestea se vor amesteca într'o sticlă și se vor lua de 3 ori pe zi câte o lingură.

Afară de aceasta bolnavul va fi frecat în fiecare seară pe piept, pe spate și pe sub brațe cu următoarea pomadă luată dela farmacie și compusă din:

Creozot 10 grame, Lanolina, Axungia și Unt de lemn, din fiecare câte 50 grame; toate acestea amestecate la un loc formează o pomadă, cu carea bolnavul se va unge seara, după cum spusei mai sus.

Bolnavul în urmă se va acoperi în pat bine, astfelu, că el va asuda și vaporii de creozot vor pătrunde în organism.

Când boala ajunge în al doilea grad, tusa începe mai deasă, flegma este groasă și verzie, slăbiciune, friguri cu căldură, asthma (năduch) și ferbințelea noaptea; în acest grad se va continua tot cu untura de pește asoțiată cu creozot după formula de mai sus, asemenea și cu ferul dyalisat; după masă va lua vinul de quinquina. Acest vin, care la farmacie este scump, familiile lipsite de mijloace îl pot prepara în casă.*) Acest vin este un bun întăritoriu pentru bolnavi.

Contra tusei care în acest grad ajunge foarte nesuferită, profesorul Dr. Potain întrebuițează următoarea mixtură, carea este foarte bună: Clorid de sodium 10 grame, Bromid de sodium 5 grame, Iodid de potasium 1 gram și apă distilată 100 grame, toate acestea se vor amesteca într'o sticlă și se va lua în fiecare dimineață câte o linguriță de cafea într'o ceașcă de lapte caldiciel.

Va avea o mâncare nutritoare și vin bun.

În ori ce grad ar fi bolnavul, este cel mai bun remediu, de a i se da regulat câte 75 până la 150 grame de carne crudă rasă pe răzătoare, sau bine tocata amestecată cu sare de mare, rum sau rachiu (vinars).

Va lua în fiecare dimineață, și peste zi chiar *lapte de măgăriță* (asină) seau de *capră roșie*, care este un bun remediu.

Va face o fiertură de *vesc*, un lemn ce se găsește mai cu osebire în părțile muntoase, se vor pune în apă câte-va bețe de *vesc* și se vor fierbe pe urmă apa, după ce o va strecura, o va bea în cursul zilei ori de câte ori bolnavului îi este sete. Dimineața și seara va lua asemenea o ceașcă de *vesc* amestecată cu 2 seau 3 linguri de *gudron*.

Gudronul, care este un product reșinos al bradului, are o acțiune foarte bună asupra bolnavilor atinși de ofică. Se va lua câte o lingură de masă dimineața și una seara într'o ceașcă cu lapte caldiciel, seau în caz, când nu se găsește lapte, se poate lua într'o ceașcă cu apă zăcharată.

În gradul al treilea bolnavul începe a avea o slăbiciune foarte mare, are flegmă cu puroiu, sudori foarte mari în timpul zilei și noaptea mai mult, diaree (urdinare), picioarele încep a se umfla și devine hydropsie (dropică); în acest grad se va urma tot cu medicamentele prescrise la gradul întâiu și al doilea, și va lua și următoarea compoziție:

Apa lauro-ceras, Tinctura de tolu și Ether sulfuric, din fiecare câte 15 grame, se amestecă într'o sticlă, și se iau câte 10—15 picături în puțină apă zăcharată la fiecare 10 minute până va înceta tusea.

Se întrebuițează în general, în ori-ce grad ar ajunge ofica, *petroleul* (gazul de luminat).

Încă din 1880. este cunoscut efectul ce face *petroleul* luat de tuberculoși; D-rul René Blache a fost cel dintâiu care l-a întrebuițat, și a reușit pe

*) Vezi „Foia diecesană“ Nr. 25. din 15/27. Aprilie 1890. „Despre Anemie“.

deplin. Eată modul cum se va lua petrolul: pentru că mirosul lui face de nu-l poate lua oricine cu plăcere, de aceea se poate pune în capsule de gelatină, adică la început se va pune câte un gram într-o capsulă și se va lua una dimineața și una seara; iar după câte-va zile va lua 2 grame în fie-care capsulă tot una dimineața și una seara, și așa va urma mult timp cu acest felu de medicament foarte eficient și cu efecte miraculoase.

Contra sudorilor nocturne (asudările de noaptea), care slăbesc într'un grad foarte mare pe bolnav; se va face o fiertură de *coajă de stejar* sau de *cer* și va inghiți, 1—2 oare înainte de culcare, 5, 6 sau 8 grăunți de *usturoiu* sau *ailu* (allium bulbosum).

Afară de toate aceste mijloace, pentru a înlesni și mai mult respirația bolnavului, se se pună în casă prin prejurul bolnavului mai multe crengi de brad, asemenea se va aprinde *reșină* în casă în fiecare dimineață; pentru-că este știut că mirosul de brad și reșină sunt foarte bune contra ofitei. Fiecare știe, că se recomandă ofiteșilor d'a petrece earna în clime călduroase și, cât se poate, în vecinătate de păduri de brad, ale cărui emanațiuni are o acțiune foarte bună asupra plămânilor.

Asemenea se se frece creștetul capului și pieptul odată pe zi cu *Spirt de vin de Franția*, la început se va freca foarte ușor, iar mai târziu se poate freca cât de tare. În toate diminețile cu o oară înainte de dejun se bea o lingură seau două de *Spirt de vin de Franția amestecat cu apă caldă*.

2. *Regulele igiene.* În ceea ce privește tratarea tuberculozei prin regulile igiene, se se citească „*Profilaxia*“ de mai sus din acest articol; căci sunt toate regulile, care trebuie să le urmeze cu sfințenie pentru a putea obține succes în tratamentul tuberculozei.

Este dară știut că tratamentul tuberculozei prin metoda medicală, fără a întrebuița regulile igiene, nu folosește în nimica, căci trebuie amândouă făcute, pentru a putea ajuta după dorință pe pacient.

București.

Dr. Elefterescu.

Sântirea bisericei în Slatina-Mică.

Serbătoarea Cuvioasei Paraschiva a fost pentru noi Slatinenii o zi de bucurie și veselie adevărată, fiindcă în această zi prin sântirea santei biserice de nou zidite s'a pus coroană unei lucrări onorifice și scoasă la bun sfârșit numai cu multe jertfe aduse de toți locuitorii comunei fără deosebire.

Nu mai cei ce cunosc sărăcia și nenumeratele năcazuri, cu care zi de zi trebuie să se lupte țerănimea din aceste părți în genere și locuitorii din comuna noastră în special, pot să aprecieze din destul fapta sevrșită. Cuvintele s. Scripturii: De veți avea credință numai cât un grăunț de muștar, veți muta munții, s'au adevărit mi-

nunat la ridicarea acestei s. biserice, căci bravii locuitori, și așa puțin numeroși, n'au avut altceva când au pus în lucrare planul de zidire, decât credința în ajutorul lui Dumnezeu și în puterea brațelor lor muncitoare. Și nu odată era p'aci p'aci să se stingă scântea credinței în urma descu-răgierilor pornite din invidie, cu carea conlocuitorii și conaționali nostri de legea rom. catolică din Slatina-Mare ne întâmpinau; dar mulțămă stăruințelor energice și încurajărilor continue ale fostului administrator parochial, părintele Magdescu din Jupalnic, ale actualului preot Ivanici, ale stimabilei familii Neagu și în deosebi ale harnicului învățătoru Nicolae Udrea, credința aproape stinsă se aprindea din nou și deodată cu ea și zelul de lucru și simțul de jertfă al locuitorilor.

Astfelu îndurarea nemărginită alui Dumnezeu, trimițând în mijlocul nostru pe amintiții îndemnători ni-au făcut cu puțință deoparte ca azi să avem un locaș mai demn să cuprindă în sine pe cel necuprins, de altă parte serbătoarea plină de bucurie duhovnicească și veselie a sântirei s. biserice, despre al cărei decurs mi-am luat voe a scriea pe scurt.

În locul Preasântitului nostru Arhiepiscop, care după cum ni s'a spus s'a întors abia în presară dela Băile-Eerculane, unde a petrecut vr'o 4 săptămâni la sfatul medicului, a venit ca delegat al P. S. S. ca să sevrșească actul sântirei, Preacuviosul Părinte Filaret Musta însoțit de parochul din Caransebeș I. Stoian, de părintele Petrescu, cantorul institutului teologic-pedagogic, de diaconul I. Pinciu și de câți-va clerici.

După cum e obiceiul la astfelu de ocaziuni, un preț frumos bänderiu de vr'o 40 de călăreți i-au întâmpinat pe oaspeții afară din comună și încungiurând trăsura delegatului eppesc l-au condus sub strigătele însuflețite ale poporului și între pocniturile asurzitoare ale treascurilor până vis-a-vis de biserică la învățătorul Nicolae Udrea, locul de descălecare.

La 10 oare s'a început actul sântirei după rânduiala prescrisă pentru sântirea unei biserice prin delegatul Arhiepiscopului, după ce mai înainte, și anume în sara premergătoare, s'au plinit serviciile dumnezeiești prescrise de tipic pentru asemenea cazuri. La actul sântirei și la sânta liturgie a oficiat Prea Cuviosul părinte Filaret Musta, asistat de prooții Ioan Stoian, Pavel Magdescu, George Ivaniciu, George Petrescu și diaconul Ioan Pinciu. Cântările corale le-au executat clericii veniți spre acest scop, fiind ajutorați de învățătorul și cântăreții din loc.

În locul priceșnei părintele protosincol a rostit cu neobiceșită căldură o cuvântare potrivită, scurtă, dar cu atât mai simburasă. Prea C. S. dând mai întâiu expresiune deoparte părerii de reu, ce o simțese P. S. S. Arhiepiscopul nostru, că din cauza aretată mai sus nu i-a fost posibil să ia însuși parte la sevrșirea acestui act prea însemnat, de altă parte bucuriei ce P. S. S. simțese când vede, că iubiiții săi sufletești dovedesc prin acte concrete iubirea lor de Dumnezeu și dorul de progres, scoate apoi la iveală zelul învăpăiat, buna înțelegere și simțul de jertfă, de care au fost animați toți credincioșii comunei lăudându-i după merit. Continuând, ne-a îndemnat apoi să nu

Iăsam să se recească zelul pentru binele comun nici să adoarmă în noi simțul de jertfire, pentru-că mai restează multe de făcut chiar și numai cu privire la biserică p. e. zugrăvirea ei.

Înceind a amintiți apoi cu numele pe aceia, cari și-au câștigat cele mai însemnate merite pentru ridicarea s. bisericii.

Pe lângă cei amintiți de mine la început a amintit pe doamna Neagu cu fiica sa, doamna Aurelia Berlogia, care au dăruit un potir aurit, două sfesnice de argint, o steaună, un măsaiu pe altariu și unul pe pristol de mătăasă, un disc, trei steaguri și 50 fl. v. a., pe dl locoteninte în pensiune Ioan Lințu din Caransebeș, care pe lângă că a încurajat pe compatrioții sei, și a fost unul dintră inițiatorii zidirei bisericii, li-a dăruit și un rënd complet de odăjdii pentru preot, pe dl Ilie Curescu, vicepreședintele comunității de avere din Caransebeș, care a dăruit o candelă de argint, pe dl primariu Ilie Spuneiu, carele a dăruit chivotul și răpizile cu crucea și pe doamna Maria Dimitrieviciu, carea a dăruit o icoană frumoasă etc.

După sfinșitul s. liturgii o masă bogată ne-a intrunit pe toți în casa ospitală a stimabilei familii Neagu. Se înțelege de sine că la astfelu de ocațiuni masă fără toaste nu se poate. Cel dintăiu s'a ridicat de părintele protosințel pentru P. S. nostru Episcop N. Popea, apoi s'a continuat altele de diferiți oaspeți pentru conducătorii și încurajătorii poporului, pentru popor, pentru diferiții oaspeți, cari urmând invitării au alergat de pela Logoj, Orșova, Bozoviți și Caransebeș pentru a contribui prin prezența lor la ridicarea sărbătorii.

Astfelu s'a petrecut sărbătoarea sântirei s. bisericii din Slatina-Mică, a acestui mic dar prețios monument ridicat, ca semn vedit despre religiozitatea și vitalitatea poporului nostru.

Bibliografie.

„Morala testamentului vechiu, de prof. Dr. Emilian Voințchi“. Unul dintră cele mai venerabile monumente ale religiunei creștine este Biblia, sub care numire, sânt a se înțelege atât cărțile testamentului vechiu cât și cele ale testamentului nou, cari toate la olaltă stau în strânsă legătură, atât după cuprinsul cât și după natura lor.

Pecând însă întreg cuprinsul al acelei părți a bibliei, care se numesce testamentul nou, are valoarea eternă, pe atunci prescriptele judiciare și ceremoniale din testamentul vechiu sânt acuma numai de interes istoric, rămânând nealterată învățătura morală a testamentului vechiu, ceea ce se află resfirată în singuraticele cărți sante, căci Isus Christos însuși zice la Mateiu: „Să nu cugetați că am venit să stric legea seau prorocii, nu am venit să o stric ci să o plinesc. Căci adevăr zic vouă, până ce va trece ceriul și pământul, o iotă seau o cirtă nu va trece din lege până-ce toate se vor face“.

Din cuvintele citate ale Mântuitorului încă se poate vedea legătura strânsă a învățăturilor religioase-morale depuse în cărțile testamentului vechiu cu învățăturile testa-

mentului nou. Testamentul vechiu este fundamentul celui nou. Aci se află basa, începutul religiunei creștine, am putea zice germenul celui arbore magnific, carele dezvoltându-se succesive în decursul timpului a ajuns în Testamentul nou la dezvoltarea sa deplină, ale cărui fructe servesc acuma spre mântuirea genului omenesc. Foarte nimerite sânt în această privință cuvintele sântului Pavel către Evrei: „Legea (T. V.) este umbra bunățăților viitoare“.

După crearea omului Dzeu i-a dat și o poruncă zicând: „Din toți pomii raiului să mănânci, dară din pomul cunoscinței, binelui și a răului să nu mănânci, căci în ziua, care vei mânca dintr'ensul, cu moarte vei muri.“ În aceasta unică poruncă se cuprinde așa zicând întreaga morală. De aci ea în decursul timpului tot s'a dezvoltat propășind către deplinătate, pe carea a ajuns-o în creștinism.

Deci precum omenimea își are istoria sa, așa și legea morală regulatoriul acțiunilor omenesce.

Prescriesef morale cuprinse în testamentul vechiu fac obiectul unei broșuri intitulată „Morala testamentului vechiu“, scrise de profesorul dela facultatea teologică din Cernăuți, Dr. Emilian Voințchi, ce a apărut pela începutul anului curent. Aceasta e „un studiu relativ la istoria morală creștină“ după cum însuși autorul zice, și e lucrat cu multă desteritate și foarte instructiv.

Autorul începând lucrarea sa arată mai întâiu întru cât este testamentul vechiu baza testamentului nou, după învățătura bisericii, apoi la istoria moralei testamentului vechiu deosebesce două perioade: I. periodul evraistic (clasic) și II. periodul iudaistic (elenistic), aretând totodată, că referitoriū la periodul prim servesc ca isvoare cărțile scrise începând dela Moisi până la captivitatea babilonică, eară referitoriū la periodul al doilea, cărțile scrise pe timpul și după timpul acestei captivități. Din aceste isvoare se scot apoi acele locuri, din cari se poate vedea că t. v. este fundamentul testamentului n. și că morala testamentului v. este condițiunea celei creștine.

I. Periodul evraistic (clasic).

Trecând autorul la periodul evraistic începe cu istorisirea lui Moisi despre crearea lumii; care istorisire reduce întreaga creațiune la voința lui Dzeu, în urma căreia tot ce s'a creat, se află în ordinea și armonia cea mai bună, având să servească fiecare creatură scopului pentru carele a fost creată.

După-ce, pe baza istoriei lui Moisi despre creațiune, se vorbește despre ordinea naturală și ordinea morală, cari împreună fac planul lumii seau legea eternă, și a căror ultimă cauză este voința lui Dzeu; despre cunoașterea și urmarea legii morale din partea omului dintăiu; despre călcarea poruncei lui Dzeu și pedeapsa ce a urmat, cu carea își ia începutul reul fisic și moral, dară totodată și speranța în mântuirea geniului omenesc prin Mesia. — Autorul reduce morala testamentului vechiu pe temeiul istorisirii lui Moisi, „și luând privire la descoperirea ulterioară, la următoarele trei idei principale: 1. principiul suprem al moralei și a toată moralitatea

este voința lui Dumnezeu; 2. ființa ei constă în ascultare și în supunerea voinței omului sub voința lui Dumnezeu; și 3. scopul ei este restituirea chipului perfect al lui Dumnezeu în om și într-una și realizarea împărăției lui Dumnezeu pe pământ,“ cari idei pătrund întreg testamentul vechiu.

Nefind morala T. V. definitivă, ei „numai o trecere și pregătire pentru un timp viitoriu, un pedagog“ (după cum zice sântul apostol Pavel), așa ea trece prin mai multe faze, care toate sânt numai felurite trepte ale unei și aceleiași acțiuni dumnezeiești, și își au basă obiectivă singur numai în iubirea eternă a lui Dumnezeu către omenirea păcătoasă.“

Autorul după ce au tractat acestea, trece la diferitele faze ale moralei, vorbind despre „morala T. V. înainte de potop“ și „după potop“ despre „morala patriarhală“, despre „decadența moralei patriarhale“ și despre „morala mosaică“, unde se dă esplicarea decalogului. De aci înainte se vorbește despre „împărțirea celor 10 porunci“, despre „temeiul pentru împlinirea poruncilor dumnezeiești“, despre „monoteism, fundamentul a toată conștiința morală“, despre „recunoștința necesității de curățit păcatele prin jertfe“, „înțelesul sacrificiilor prescrise de legea ceremonială“, „învățătura despre grația dumnezeiască“.

Cu acestea se termină periodul I. sau periodul evraistic, și se trece la periodul al II. sau

Periodul iudaistic (elenistic).

Arătând aici autorul mai înainte că poporul israelitean era pe timpul acesta de mult șters din rëndul statelor și al națiunilor, vorbește despre „petrecerea poporului israelitean în captivitate“, „întoarcerea poporului israelitean la Dumnezeu adevărat este o întoarcere specifică și basa întoarcerii tuturor fiilor lui Dumnezeu la împărăția lui Dumnezeu“, apropierea și sosirea timpului mesianic“, „cuprinsul învățăturii morale din cărțile necanonice ale T. V.“, „Mosaismul și Elenismul“, în fine despre Farisei „Saducheii și Esei sau Ezeni, cu cari se finesce operatul.

În cele de până aci arătându-se pe scurt cuprinsul lucrării din cestiune, se mai adaugă că ea este scrisă într-un limbaj curat și ușor și se poate recomanda tuturor iubitorilor de carte.

Întreaga broșură conține 57. de pagini, și se vinde exemplariul cu 90 de cruceri în folosul societății „Academia ortodoxă“ dela facultatea teologică din Cernăuți.

Varietăți.

Prea Sântia Sa Domnul Episcop diecesan Nicolae Popea a sosit acasă Sâmbăta trecută în 13. Octombrie dela Băile-Frculane, unde a petrecut patru săptămâni.

Ovațiune. Duminecă în 14. Octombrie a. c. st. v. ziua cucioasei *Paraschiva* întorcând Prea Sântia Sa Domnul Episcop al Aradului, *Ioan Mețianu*, dela sântirea bisericeii din comuna Balint, protopopiatul Belint, a trecut prin Coșteul-Mare și Coșteul-Mic, cari comune aparținătoare diecesei Ara-

dului stau în legătură cu casele din comuna noastră Silha. Luând scire despre această trecere, credincioșii nostri din Silha în frunte cu parochul *Isaia Popoviciu* și cu corul vocal au întâmpinat pe P. S. Sa lângă podul stavilei din Coșteul-Mic. La oarele 6. seara sosind Prea Sântia Sa, corul l'a întâmpinat cu o cântare ocațională după care pășind la mijloc parochul numit, îl bineventă cu o vorbire acomodată, la ce apoi P. S. Sa respunde esprimându-și bucuria pentru aceasta ovațiune, apoi vorbind despre însemnătatea bisericeii și a legii noastre strămoșești, puse la inimă creștinilor cinstirea și păzirea legii și credinței strămoșești din care isvoresce tot binele temporal și vecinic. Vorbirea au încheiat-o cu împărțășirea binecuvântărei arhiericești poporului adunat, ear corul cântând mulți ani P. S. Sa își continuă călătoria spre Belintiu. Vorbirea însuflețitoare a P. S. Sele a făcut cea mai bună impresiune asupra creștinilor încât ne-am întors mângăiați către casă. P.

Credință. D. *Alisandru Popoviciu*, notariu în Cârpa, s'a incredințat cu Dșoara *Angelina*, fiica Dluî notariu *Lazar Tapu* din Ruseberg. Cununia se va celebra în 28. Octombrie a. c. st. vechiu. Felicitările noastre mirilor!

Salonul Stereoscopic al Dluî J. W. Strecker se va deschide în casa diecesană în decursul săptămânei viitoare. În acest salon vor fi espuse tablouri grandioase, plastice, în tocmă după natură, în șasă serii, care se vor schimba tot la 3. zile. — Va fi deschis nainte de amiază dela 10—12. oare, după amiază dela 4—9. scara.

Nou gimnasiu slovăcesc. Foaia slovăcescu „*Narodni Noviny*“ aduce scirea, că Slovacii ev. au de gând să înființeze în Turoț-Szt.-Martin un gimnasiu.

Inaugurarea statuei lui Asachi. Duminecă în 14/26 Octombrie c. s'a făcut în Iași inaugurarea statuei lui *George Asachi*, neobositului luptătoriu pentru redeșteptarea și propășirea culturii noastre naționale. În comitet sânt domni: N. Ionescu, V. A. Urechia, Th. Codrescu, D. Gherghel, Ar. Densușianu. C. Climescu, I. Darzeu, T. Săvescu, N. Culiian, M. Ţoni.

Constituirea societății de lectură a institutului teologic-pedagogic. Societatea de lectură teologică-pedagogică „*Ioan Popusu*“ din Caransebeș s'a constituit Duminecă în 26. Septembrie 1890. în următorul chip: Președinte: profesorul I. Pinciu. Vice-președinte: Nicolae Ionescu cl. c. III. Cassariu: Ioan Biruescu cl. c. II. Notariu I.: N. Groza cl. c. III. Notariu II.: P. Ciorogariu ped. c. III. Bibliotecariu: P. Popescu cl. c. II. Vice-Bibliotecariu: I. Velcean ped. c. II. Controlor: I. Pușchița ped. c. III. Secretariu: I. Popoviciu cl. c. II. Ear membri în comitet s'au ales: N. Ionescu, N. Groza și T. Bugariu cl. c. III., I. Popoviciu și I. Gropșan cl. c. II., George Dragomir și I. Pepa cl. c. I., I. Popa ped. c. III. Iosif Terian ped. c. II. și I. Alexandrescu ped. c. I.

Constituirea societății de lectură la gimnasiul gr. cath. din Năsăud. Din Năsăud ni se scrie sub 19. Octombrie a. c. st. n. următoarele: Regulamentul gimnasial în vigoare, în §. 26. prevede posibilitatea, că studenții gimnasiali în cele de pre urmă două clase superioare să se constituiească în societate literară. În sensul acestui §.

studentii din clasa VII. și a VIII. dela gimnasiul superior gr. cath. românesc din Năsăud, 30. la număr, constituindu-se în o societate literară, în ședința dela 11. Septemvrie 1890. ținută sub presidiul Dluî profesor Gregoriu Pletosu, care pentru anul școlastic 1890/91. este însărcinat cu conducerea acestei societăți, și-au ales: președinte pre Ioan Pradanu din clasa VIII., vicepreședinte pre Alexa David din cl. VII., notariu pre Alexandru Pop din cl. VIII., redactor pre Pavel Boca din cl. VIII., bibliotecariu pre Ioan Belciug din cl. VIII., vicebibliotecari pre Constantin Titieni din cl. VII., cassariu pre Titu Malaiu din cl. VII. și controlor pre Sever Groze din cl. VII. — Când ne permitem a aduce aceasta la cunoștința M. On. Redacțiunii, și pre calea aceasta la M. On. public, Vă rugăm totodată ca să binevoiți a sprigini năzuința noastră, contribuind pre sama bibliotecei noastre M. On. Redacțiune prin gratificarea unui exemplariu a prețuitului D-Voastre ziaru; car M. On. auctori prin donarea publicațiunilor sale. *Ioan Pradanu*, președinte. *Alexandru Pop*, notariu.

Un școlariu român viteaz. În 20. ale l. c. pe la oara 4 d. a. când copilașii de școală mergeau spre casă, unul dintrê ei, cam de 7 ani, în desmerdarea sa copilărească alunecă și cade în rîul Bega. Alt școlariu: *Alexa Chișozan*, studinte din a IV. cl. elementară, în etate de 11 ani, numai decât alergă în ajutoriul celui din apă și cu mult chin și oboseală, periclitându-se pe sine însuși, izbuti totuși a scoate la uscat pe cel căzut în rîu și astfel îi mântui vieața. Bravo *Chișozane*, adevărat viteaz român.

(„L.“)

Palatul justiției în București. Săptămâna trecută s'a făcut la București ceremonia punerii petrei fundamentale a palatului de justiție cu pompa obicinuită în asemenea împregiurări. Mitropolitul-primat încungiurat de clerul dela mitropolie a oficiat serviciul divin Regele a asistat împreună cu principele moștenitoriu. Au fost de față ministrii și autoritățile juridice.

(T. R.)

O femeie delicată. Se scrie din Londra, că în Canterbury trăia un preot Iones cu soția sa și duceau o vieață fericită. Murind preotul, veduva îl îngropă cu ceremonie frumoasă și-l jeli un an de zile. După trecerea anului acestuia veduva ceru dela primărie să-i dea voce a-și desgropa bărbatul, pentru-că trebue să se mute în Highate. Sicriul vechiu îl puse într'altul nou și-l înmormântă în noaua localitate. Aici încă nu i-a plăcut, ci s'a mutat la Kent. Mortul fu pus în al treilea cosciug, și înmormântat din nou. Nicî aici nu i-a plăcut veduvei, mortul a fost așezat în al 4-lea cosciug și transportat în Liverpool. Spesele de desgropare și transport au costat 6000 fl.

(T. R.)

Generositatea unui câne. Exemplu pentru oameni. — Un marc ziar englez povesteste un caz de generositate eroică. Un câne mare de Terra-Nova stătea liniștit pe un pod de lemn și rodea un os. Un alt câne mare,

bulldog, trecu pe pod și fără nici un respect pentru proprietatea altuia, se încercă să răpească din gura came-radului prânzul lucilian, care fi ațtase toate poftete. Întrê amândoi adversarii de forțe egale, preliminarele întâlnirii nu fură lungi și în curênd se angagiă o luptă corp la corp. Luptătorii se repeziră într'un moment cu atâta furie unul spre altul, încât amândoi căzură în undele furioase ale rîului ce curgea sub pod. Pentru cănele de Terra-Nova era o jucărie să ese la mal. Ajugênd pe uscat, se scutură odată bine de apă și era să plece să-și caute de treabă, când vèzù pe adversariul seu luat de curent și în primejdie de a se ineca. Sërmanul bulldog, mare și greu cum era, ar fi susținut bucuros o luptă pe uscat, dar' n'avea nici o tendență pentru apă. Se bătea înzădar contra valurilor; aceste erau mai puternice decât el. Cănele de Terra-Nova vèzù primejdia, se întoarse dintr'o săritură în rîu, înotă voinicesce spre adversariu, ajunse la el, îl apucă cu dinții de șgardă și îl trase spre uscat ținându-i capul afară din apă. După aceste amândoi câni s'au lins unul pe altul și au apucat în părți diferite, fără să se mai gândească la os, cauza certeî lor. Câți oameni sînt, cari, aflându-se în cazul cânelui de Terra-Nova, nici nu s'au gândit să facă ce a făcut acest animal! (T.)

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala profesională gr. or. română din **Bujorul**, protopresviteratul *Făgetului*, comitatul Caraș-Severin, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumintele împreunate cu acest post sînt:

1. În bani gata 200 fl. v. a.
2. 15 Hl. de cucuruz.
3. 8 Hl. de grâu.
4. 2 (doue) jugere de pămênt.
5. Scripturistica 5 fl.
6. Conferințe 10 fl.
7. 16. metri de lemne în natură din cari are a se încălzi și școala.
8. Locuință liberă în edificiul școalei cu grădină și alte supraedificate.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și subșterne recursele, provèzute cu documentele prescise și adresate comitetului parochial din Bujorul, la oficiul protopresviteral gr. or. rom. al Făgetului până la terminul deschis.

Recursele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Cei cu clase și versați în arta muziceî vocale, spre conducerea corului deja înstruat, vor fi preferiți.

Bujorul, în 16. Septembrie 1890.

[62] 3—3

Comitetul parochial.

În conșlegere cu mine *Sebastian Olariu* m. p. protopresviter tractual.

